

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

45543

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkari'nin (Colemêrg) güneydoğusunda bulunan Rûbarok (Derecik) ilçesi; yüksek dağları, meşe ormanları, zengin bitki örtüsü, vadileri, su kaynakları ve yaban yaşam alanlarıyla bölgenin en önemli doğal yaşam havzalarından biridir. Ancak son yıllarda bölgede yoğunlaşan madencilik faaliyetleri, taş ocakları, enerji projeleri, güvenlik gerekçesiyle yürütülen uygulamalar ve doğal alanlara yönelik müdahaleler nedeniyle bu eşsiz ekosistem ciddi bir tehdit altındadır.

Son olarak Derecik ilçesine bağlı Xoşnav köyü kırsalında madencilik faaliyetleri gerekçe gösterilerek geniş bir alanda ağaç kesimi başlatıldığı yönünde kamuoyuna yansıyan bilgi ve görüntüler ciddi kaygılara yol açmıştır. Edinilen bilgilere göre kesim faaliyetleri korucular eliyle yürütülmekte, özellikle bölgenin ekolojik dengesinin temel unsurlarından olan asırlık meşe ağaçları hedef alınmaktadır. Bölgeden paylaşılan görüntülerde yüzlerce ağacın kesildiği, geniş bir ormanlık alanın tahrip edildiği ve doğal yaşam alanlarının zarar gördüğü görülmektedir. Kamuoyuna yansıyan iddialara göre kesilen ağaçlar toplanarak askeri üs bölgelerine taşınmaktadır. Bu iddialar hakkında ilgili kurumlar tarafından bugüne kadar kapsamlı ve tatmin edici bir açıklama yapılmamış olması kamuoyundaki kaygıları daha da artırmaktadır. Xoşnav kırsalında yaşananlar münferit bir olay değildir. Son yıllarda Hakkâri başta olmak üzere Şırnak'ta Besta, Cudi ve Gabar bölgelerinde, Van'ın Çatak ve Bahçesaray ilçelerinde, Tunceli'de Munzur Havzası çevresinde, Diyarbakır'ın Kulp ve Lice ilçelerinde benzer biçimde orman alanlarının, meraların ve doğal yaşam alanlarının çeşitli gerekçelerle tahrip edildiğine ilişkin çok sayıda iddia ve tespit kamuoyuna yansımıştır.

Orman ekosistemlerinin yok edilmesi yalnızca ağaçların kesilmesi anlamına gelmemektedir. Bu durum aynı zamanda toprağın su tutma kapasitesinin azalmasına, erozyonun artmasına, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının zarar görmesine, karbon yutak alanlarının ortadan kalkmasına ve biyolojik çeşitliliğin geri dönülmez biçimde tahrip edilmesine neden olmaktadır. Özellikle meşe ormanları; bölgedeki mera sistemlerinin devamlılığı, hayvancılık faaliyetleri, arıcılık, iklim dengesi ve yaban yaşamı açısından yaşamsal önemdedir. Doğaya yönelik bu müdahaleler yalnızca çevresel sonuçlar doğurmamakta; aynı zamanda bölge halkının geçim kaynaklarını da doğrudan etkilemektedir. Meraların daralması, su kaynaklarının zarar görmesi ve ormanlık alanların yok edilmesi tarım ve hayvancılığı geriletmekte, kırsal nüfusun üretimden kopmasına ve zorunlu göçe maruz kalmasına neden olmaktadır. Böylece ekolojik yıkım ile yoksullaşma, işsizlik ve nüfus kaybı arasında doğrudan bir ilişki ortaya çıkmaktadır.

Son yirmi dört yılda uygulanan madencilik, enerji ve rant odaklı politikalar sonucunda ülkenin birçok bölgesinde olduğu gibi Kürlerin çoğunlukta olduğu bölge kentlerinde de doğal varlıklar yoğun bir sömürü baskısı altına alınmıştır. Yaşam alanlarının korunması yerine doğal kaynakların ekonomik kazanç uğruna tüketilmesini esas alan anlayış, bugün Hakkâri'den Şırnak'a, Van'dan Tunceli'ye kadar geniş bir coğrafyada ekolojik krizi derinleştirmiştir.

Bu nedenle Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Xoşnav köyü kırsalında yürütülen ağaç kesimlerinin ve bu faaliyetlerin madencilik projeleriyle ilişkilerinin açıklığa kavuşturulması; başta Hakkâri olmak üzere Şırnak, Van, Diyarbakır ve Tunceli'de giderek derinleşen ekolojik yıkımın, doğa talanının, tarım ve hayvancılığı tasfiye eden uygulamaların araştırılması ve yaşam alanlarını hedef alan bu politikaların durdurulması amacıyla ilgili bakanlıkların gerekli girişimlerde bulunması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Maden projeleri için verilen "ÇED Olumlu" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararlarında, bölge kentlerinin endemik türleri ve yaban yaşam koridorları neden dikkate alınmamaktadır?
2. Hakkâri Derecik'teki ekolojik tahribatın, Türkiye'nin taraf olduğu Paris İklim Anlaşması ve Biyoçeşitlilik Sözleşmesi'ndeki taahhütleri ihlal ettiği gerçeği nasıl değerlendirilmektedir?
3. Bölgedeki maden faaliyetlerinin yerüstü ve yeraltı su kaynaklarına sızan ağır metaller yoluyla halk sağlığına verdiği zarar ölçülmekte midir?
4. Munzur Havzası'ndan Cudi'ye kadar uzanan hattaki ekolojik krizin, bölge ekosistemini geri dönülemez bir "ölü bölge" haline getirmesi riski raporlanmış mıdır?
5. Orman kesimleri ve maden ocaklarının yarattığı hava kirliliği ve toz emisyonu, bölge halkının yaşam kalitesini nasıl etkilemektedir?
6. Hakkâri ve bölge kentlerinde taş ocaklarının yerleşim yerlerine çok yakın mesafede işletilmesine hangi bilimsel kriterler ışığında izin verilmektedir?
7. Bölgedeki meraların sanayi ve enerji projelerine açılmasının, kırsal kalkınma ve ekolojik yerleşim ilkeleriyle çelişkisi nasıl giderilecektir?
8. Doğal varlıkların korunması yerine rant odaklı tüketimi esas alan politikaların, yerel ekosistemler üzerindeki "kümülatif etkisi" analiz edilmiş midir?
9. Xoşnav köyü kırsalındaki tahribatın rehabilitasyonu için Bakanlığınızın bir eylem planı var mıdır?
10. Bölge halkının yaşam alanlarını savunma hakkı, çevre politikalarınızın neresinde durmaktadır?